

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дэди Сөвдиниң болгаш Министрлер Чөвүлениниң органы

Көдээ клуб болгаш хөй-ниити организациялары

Чон ортузунга идеология ажалды чорудуп, оларнын культуруг дым-танымлазын организастар талазы-биле партиянын даяныр черлери — культура-чырымыштын албан черлеринин улуг ролунун дугайын СЭКП ТБ-нин ийне Пленумунга онзаалап демдеглээн.

СЭКП Тыва обкомунун болгаш парткомнарнын пленумнарына партиянын идеология ажалынын ээлегичи орундарын чыгуулап турар, культура одагарынын ажалында бар чөптөстөр тодарай айтып, бо албан черлеринин ажалынче улуг кичээгенин салдыр парти-я, совет, комсомол, профивидел органнынын болгаш өскө-ла хөй-ниити организацияларынын мурунунда чугула, улуг орундарынын бирээни кылдыр салган.

Чонун коммунисттик медресе бөдөн туумна-ла куш-ажалдын буюр-дукчулугу чоруп бедир даяныр эки билдег, оларнын культуруг дым-танымлазын ода бөдөр клубтарынын ажалынче кичээгенин салып, буюр талазы-биле дузаны чедирип турар хөй-ниити организациялары бистин республикада ажи. Өвүрүнү Саглы көдээ клубу эки ажалдыг культура одагарынын бирээни апар-гаш. Ол клуб чонун культуруг дым-танымлазын буюр-ла ода бөдөр берер, культура-массалыг, политкажииндигле ажалдар ында бедик демдеге тургустунган.

Оон ажалынин эки болганнын бир чажыды болза, Саглыда партия, комсомол, профивидел организаци-лары, Көдээ Совет, колхоз баштаар черд, көдээ интеллигенциянын кол-

лектив клубтун ажалына буюр талазыг дузаны чедирип турарында. Клубтун чайгы септелгени, анаа одаар мштын колхозтун айна-хөрөн-гиз-биле кылып белеткэн. Клуб эртелекенин ай санында-ла 35 куш-хуну колхоз берип турар, ол ышкаш балыт-массовикти колхоз-тун күзели-биле төмүрлааш, анаа куш-хуну төдөр турар. Бо даяры колхоз даргазы эш Селев, партия органи-зацияларын секретары эш Са-наа, көдээ Совет даргазы эш Тувет-ов оларын өске ажал-агыларга үдөгөрүп, чонун культуруг дым-танымлазын даш сакгыш чөптөгүр-чүрүр.

Саглы сес чыл школынын баш-кылар коллектив клубта бот-ты-мыр джан чүүл бөлүмүнүн ажалында илдепкейгич кирип, концерт-терин көргүзүп, клубка лекция, бе-седаларын чорудуп турар. «Былал туш» колхозта куш-ажалдын бую-рукчулугу бөдөн, ол ам районда эш муракчы колхоз апарган. Саглы көдээ Совети республиканын көдээ Советтеринин социалистик чарыкын-га бо чылдын бирги чартында ийги-чи чегин алган. Ажал-агынын бо чедикшилеринге ол клубтун эки ажалы эвез улуг-хуну кийр-ген.

Улуг-Хем районун Торгалыг клу-бууну ажалына «Куш-ажалдын хисту» колхозтун баштаар чери, ык-ла партия, комсомол, профивидел органи-зациялары, көдээ Совет, сур-куп интеллигенттеринин коллектив-ин улуг дузаны чедирип турар. Клуб-тун септелгени, олар мадын кол-

хоз кылып белеткэн, оон эргелек-чигине немеле куш-хуну төдөр турар. Каа-Хемини Ленин аттыг, Өвүрүн «Коммунисте орук» кол-хозтарын баштаар черлери, «Тес-Хем» совхозтун дирекциясы, бо чер-лерде партия, комсомол, советтер ор-ганы, көдээ интеллигенттер клубтар-биле бижыг харылаанын тургускай, клубче ургучууну кич-ээгенин салып, улуг дузаны чеди-рип турар. Көдээ клубтарга улуг дузаны чедирип, бижыг харылаанын тургуступ алган хөй-ниити организа-циялары бистин республикада хөй.

Ынчалза-даа бо талазы-биле бай-дал бисте бир деки эвез. Чамдык хөй-ниити организациялары көдээ клубтарге кичээгенин коштакан. Улуг-Хем районун Ийн-Тал көдээ клубунун эки ажалы чуга бистин республикада эвез, харин Совет Эи-ленин өскө-ла, черлеринге бий-дингир турду. Ол клубтун ажалы ам баксыраан. Моон чыдагыны чотум чуга? Ажалын атыг колхозтун дар-газы турган эш Шомкар-оо клубче улуг кичээгенин салып, буюр талазыг дузаны чедирип, мида хөй-ниити организациялары оон ажалынче доктаалмаг улазыдырп турган. Амгы үдө колхоз баштаар чери (Даргазы эш Төмүр-оол) клубче кичээгенин коштакан. Мида партия организа-циясы (секретары эш Паву), көдээ Совет, комсомол, профивидел органи-зацияларын, көдээ интеллигенттериниң клуб ажалына киржилгенин ирарта багай. Ийн-Тал клубтун ажалы шак мындыг сурагылыг, эки тургаш, хенер-те кошпаш, анаа хөй-ниити организацияларынын киржилгенин баксырай бөргө, Улуг-Хем партком болгаш райкусок чуге чогуур хем-чег албайн турары?

Ийн-Хем районда клубтарын ажалына мида хөй-ниити организа-цияларынын киржилге, дузаны багай. Ынчалза «Тивеле», «Ха-дык» колхозтарга клубтарын багай ажалынин дугайында чагаалар бистин редакцияга кээп турар. Бир эвез мида хөй-ниити организациялары клубтарге улуг кичээгенин салган болза, мындыг чагаалар белдес, мида культура албан черлери чонун культуруг дым-танымлазын ода-гары апар турган.

Көдээ клубтарга дуза катпас ын-дыг чөптөгүр Чөн-Хемини «Сут-Хем», «Чыраа-Бажы», «Тыва» сов-хозтарын хөй-ниити организация-ларында бар. Олар бо талазы-биле кожазында «Большевик» колхозтун баштаар чериниң, партия, комсомол организацияларынын, мида көдээ ин-теллигенттеринин муракчы үдөгө-рия, арга-дуржулазын одерер хе-рек.

СЭКП ТБ-нин ийне Пленумунун доктаалында мида дээ: «Аныкчы чоннарнын амыдыралынын айтырыг-ларыныче, оларнын культуруг дым-танымлазын организастарыныче, партия организацияларынын кичизи-дилгелиг ажалынин даяныр черле-ри — культура-чырыдыштын ал-бан черлеринин ажал чорудуугазын-че кичээгенин күштелдирерин пар-тия комитеттеринге болгаш партия организацияларына Пленум дагып турар».

Ынчалгаш бистин республикада парткомнар болгаш партия эге органи-зациялары көдээ клубтарын ажалыныче улуг кичээгенин салып, оларга Советтериниң, комсомол, проф-ивидел организацияларынын, кол-хозтар баштаар черлериниң, совхоз-тар дирекцияларынын болгаш көдээ интеллигенттериниң коллективтериниң калдыг дуза чедирип турарын шыг-гыны контрольдап, удуруттуган күштелдирер удураут.

КАРТОФЕЛЬДИ БОЛГАШ НОГААЛАРНЫ ЧОГУУР

Бо хүнерде бистин республика-выстын шөдөрлеринге кужениши-нин ажал-иш хайныгып турар. Тараа культуруларын ажаап алымышкыны уламчылашыман. Картофель ка-зымышкыны, капустаны, морков-туң, редьканы, столовая свеклазын-ды болгаш өскө-да ногааларны ажаап алымышкыны изиг-тулак чо-руп турар. Колхозтарнын болгаш сов-хозтарнын ажал-ишчилери СЭКП ТБ-нин пленумнарынын шийтерил-дерин амдыралга боттадырып-шаван, дудутту чоруту үеинде ажаап алыр, Төрөз чуртка хөй аш-чегин бөдөр даяп улуг кужениши-биле ажаадал турарлар. Чонун аш-чеге тергелекчиге картофель болгаш ногаалар хөй черин төдөр турар.

Ынчалза-даа картофель казымышкыны республикада дыка четпес чо-руп турар. Барын-Хемчик, Улуг-Хем райондарынын ажал-агылары картофельди ажаап алымышкыныче мычгага чедир эгелеп кирбөзүнөр. Оларнын чүчү манат турары бил-динмес. «Межегей» совхоз 388 гек-тар картофельдин чүге 20 аажыг хузуун казып алган. Ол оожум тем-пин ул совхозтун дирекциязынын болгаш тускай эртемнигериниң организа-кчы эвез ажалы-биле тайдырылар апар.

«Межегей», «Тивеле», «Кас-Тей» совхозтарын болгаш дуржула станцияларын картофелин казырып-кызылтур. Олар 450 аажыг гектар картофельди казып бөзүн хузузөгөн. Ол эки эгелеши-лир. Ынчалза-даа картофель бөдөрүгө, ал-бан черлеринин коллективтерге чугула кампанияга эки дуза-

АЖААП АЛЫМЫШКЫНЫ УЛАМ-НА ДҮРГЕДЕДИП, ШЫНАРЫН БЕДИДЭЭЛ! Хүнде 781 тонна

Кызылдын сайгарыга баазанын денянынде прицепти-даа, прицеп чок-даа аны-буру машиналар де-вискезирин иштиден кээп деңдире-кеш, дашкаар түпү турган. Ол болза колхозтардан, совхозтардан эске-лген тарааларын күрүнө складтарынга ургаш, катан ээлегичи маршрудуң кылдыр-биле чоруп турган машина-лар-дыр. Ынчалга даштын кудумчу-да кузовтарында долдуу тараалыг машиналар база дистичи бергелеэн, ээлетер баураар тараалын лаборант-ларга хынаткыш, база-ла демги дең-дире кирип турарлар.

Сөдүгү үдө казып хунер бөдөр ту-рары-биле колхозтарын, совхозтар-нын шөдөрлеринде дудут ажаап алымышкынын темпин өздөн дүр-гөтөй берген. Ынчалгаш тараа өөр-түгөлиниң байдалы база шулуудал турарын машиналарын бо шим-чөзүшкени херечилеп турар.

№ 10-16 прицептиг машина деңдиреткен, дашкаар түпү бар чо-ла, оон чылааты машина чаныга турган бир эжиңге хүлүмдүрүл-гүр көргөш: «аланын алтын» деп чуугалады. Ол чылаатын утказын согуурааш, чылаачы-биле беесе-ла жы берик.

Ол болза Кызылдын № 1 түбө АТК-зынын хуочу чолаачылары-ның бирөөн Яков Иванович Мытны-ков болду. Ол 22 чыл дургузунда чолаачылап келген болгаш оон иш-тинде хөй чылдарда тараа өөрүтүл-генин киржиң келген. Бо чылын Тан-дун районун «Тивеле» совхозунга ажаап алымышкы эгелезинден бөдөр Яков Иванович коммунисттик куш-ажыг бригаданында казы ажаадал турар өөрү-биле казы тараа өөрүт-күгөткен. Демги «аланын алтын» деп чуга болза сентябрь 13-те хүн-дүкүнүң 2 шапка чедир 60 рейсти кылыганын ажыга чугаалааны ол чүве-лир. Оон ийн прицеп компан автормашиназы бир көрдө 12,5—13 тоннаын чүдүрүп аккюрин болаарга, Яков Мытныков 750 тонна ажыг тарааны өөрүткөн ол-дур.

«Тивеле» совхозтун түп ша-кында тараа өөрүтүп, хүнде ийн, чамдыкта үш рейсти кылып турар екен. Бир эвез ажаап алымышкынын эгезинден бөдөр тараа үзүктөдөн болза моон-даа хөйү өөрүтүп турган, чамдыкта тараа үзүктөл бөргө, чангыс катан чоруп ужура тавар-жып турдуус. Машина бичи-лаа урелишкениге таварышпаш. Бистин коммунисттик куш-ажыг бригадасын-тан 11 киши ол совхозта тараа өөрүтүп, бир дем-биле, чангыс киж-и дег ажаадал турар бис. Сөдүгү та-раа чедир ажаадал бис — дээп, ол

алдан бирги рейсти казыры-биле чоруту.

Тарааны деңдиреткен машиналар складтарге чоруп тур. № 19 скла-да барган бұлманнарын, прицептиг машиналарын таразын хүлөп ап турарын көргө дыка солуу. Эртең чылын аңаа келген машиналарын таразын колдуу үзүктү демилге-ри-биле дүжүр эжиң турган болгай, а ам көргө ындыг эвез: бұлман-даа, прицептиг машина-даа тараа дү-жүр чөгө казып турарга, чолаачы машиназын бир талакы ку-зовун куду бадырытар. Оон сонда хүлөп алымышкы электр тогуу ажал-дылдарга, машинанын дугуйлары-нын ол-бо талаларында кажаа ку-рег шөйбө демирлер-биле кыстыргаш, машинаны кедире чоруй ийленди-р тулутар. Амык тараа рещеткалар (шаарш демирлер) арамынче шы-найы-ла бөдөр, Кандыг-даа машина-нын таразын 15 секундда дүжү-рер.

— Магалыг-ла чүве-лир бо, бис-терин маана сздалгаш-тыр — деп, анаа каш-даа чолаачы чугаала-ды. Шынап-ла ындыг, анаа келген ады машина каш минута иштанде-ле таразын хүлөди берикен.

— Эртең чылын маана ийн киж-и ажаадал, бир машинанын таразы-нин кызыл күш-биле 12—15 мину-тарда дүжүр эжиң турган бис. Эки-ле ажаадалга хүнде 140—150 тонна чедер чүве. Ам чаксаан ажал-ды, ындыг улуг күш үндүрбөй тур-мен, чүгө электрини ажалылап-каш, көрүп турар ол-ла. Бир эвез тараа үзүктөлүшкени чокка кээр болза, чангыс бо складка хүнде 300 тонна ажыг тарааны чайдыг хүлөп алыр — деп, Анна Петровна Вергуно-ва чуугалады.

Сайгарыга баазанында бо чылын ындыг улуг күштүг автоадурукчу ийн складта тургустунган. Прицеп чок машиналарын таразын дүжү-рер, олардан биче автоадурукчулар база бар. Бо даяры куш-ажалдын буюрдукутуун дыка бедикте. Чолаачыларын эки ажалы — тараа өөрүтүлгенин чедикшинин шийт-пирлөөр болгай. Ынчалгаш саада-лак ажаадаларыны мындыг механи-задашкынын тургустунгынында олар өөрүтес аргажок.

Ол хүн сайгарыга баазанында 781 тонна тараа кирген. Бир эвез таразын киринишкени үзүктөлүшкени чок бөдөр болза, моон ийн-үш катал хөй тарааны сайгарыга баазаны хүлөп алыр аргалыг.

Л. МОҢУШ.

Көдээ ажил-агыг ажылдарынын хүн демдеглели

Партия болгаш казак ногаалар база картофель буюрерин көүдөдирчи-че улуг кичээгичи келип турар. Картофель болгаш ногаалар тавар олу-ган черлер чык бурдуе калбарып турар. Олар бисте бо чылын база дыка калбарган. Республиканын чамдык колхозтары болгаш совхозтары багай эвез дудутту өстүргөн. Сорулга болза, картофельди болгаш ногааларын чидирг чокка ажаап алыр, үзгөн фондурларын тургузары, продуктуар-нын кол хөдөөлери-биле чурттагачы чонун чөптөр кылдыр хандырым бо-лу.

Дуржула станциянын тускай эртемнигер ногаалар болгаш картофель ажаап алымышкыны ажал-агыг буюрду чорудуп турар. Картофель казыры-биле барган көдээ ажал-агыг техникумуңуң студенттерин болгаш станциянын ажалчыларын туз-туе эвезоларга үстүргөн. Эвезо буюр-дугуңе тодарай онаалда чедиртерген, участоктарын оларга тускайлан берген. Ажылды тода организастаан, бедик буюрдукуту ажыл картофель ажаап алымышкыны бедик темпизг чорудар ажал-агыг берген. Ында нитизми-биле 58 гектар картофельди тарып олурткан. Сентябрь 15-ке чедир 50 гектар кире картофельди кастынган, оон 56 тоннаын хоорайже чоруткан. Картофель ажаап алымышкынын ажал-агыг чөвкү хүнерде доозар.

Сентябрь — ногаалар болгаш картофель ажаап алымышкынын шийтпир-ли айы. Ындыг турбулже, республика 4000 тонна картофель белеткээр планын тургаш, чүгө 700 тоннаын белеткэн, ажаап алза чогуур картофельди үштүң бир сепи кастынган.

Кызыл хоорайга ногаалар болгаш картофель белеткээр талазы-биле кол берикчи «Межегей» совхоз ногаалар саар талазы-биле планын 35 хуу картофельдин — 26,5 хуу күстөгөн. Картофель казымышкынын чүгө хоорай чурттакчылары чорудуп турар. Бригадаларда урелгичтер бөзүн хо-райдан барган кижилер бөдөр турар, мычарга совхозтун ажалчыларын мындагы бажыг эалери хөдөөкер боттарының огородтарын ажалырга өйлөткөн турар.

«Межегей» бригадаларында хоорайдан барган кижилерин ажалы багай организастаатынган, кылдыр ажыг барык-ла чок болгаш күстөгөткен ажалды үчүе кылдырып турар. Кызылдан картофель казыры-биле барган кижилерге черин хемчеп бербейн турар, картофель чүдүргөн маши-наларын чүгүн деңдиреткен чорудуп турар. Чүк чүдүрер кижилер чо-гулдан машиналар чүк чоруп турган таварылгалар база бар. Хоуда казып картофельди дайгарап харагаалар тандымы чогулдан ак-сеткилди эвез кижилер картофельди оорлал турар. Чокта ча саховка картофельди казып талазы-биле дуза көргүр дээп бус-бурбиналмг электростан-циядан, коммуна ажал-агыг министрствоуңуң АТК-зында, хоорай чур-галдан бажып турган. Оун совхоз ажалчыларында кым-да доктаалпаан болгаш херекке албайн. Нитизми хөрөгенин оорлар ындыг чорук-биле кам-хайыра чок демжээр херек.

Бир эвез өстүрүп агаан дудуттуң үчүлүн болгаш кадалгалын оон мындагы ажалды тургузар болгандарга ажал-агыг ошон тонна картофельди чедир алабас апарып болганнар, өштер Пашенко, Лысак, Никитин! Байдалы кажан эдер силер!

«Тивеле», «Кок-Тей» совхоз, Каа-Хемини, Улуг-Хемини, Чөн-Хемини колхозтары картофельди ажаап алыр талазы-биле хоудал турар. Барын талакы районнар ул ажалче барык-ла эгелеп кирбөс. «Тивеле» совхоз ажаап алган картофельди кезин доңуруп алган.

Республикада белеткел организациялары база багай ажаадал турар. «Межегей» совхоз бо чылын 50 тонна кабыкчыларын өстүргөн, ындыг болза-да Кызылдын аш-чег комбинаты оон чүгө 10 тоннаын хүлөп алаш. 40 тоннаын хүлөп алабан, Респобсоюзтун даргазынын белеткел тала-зы-биле оролакчы эш Волочко, аш-чег комбинатынын директору эш Березин ам кабыкчылар стандартын эвез деп чуугалап турар. Ынчал-даа бөдөр ийлаан. Ынчалзажок олар ийн неделде бурингар стандарттын турган болза-даа оларын өй-шанаа хүлөп алабан болгай. Ам совхоз ол кабыкчыларын малга киртип турар, респобсоюз кабыкчы икрасын Украин-да, Кубандан республикага ажалып турар.

Респобсоюзтун белеткел эргелекчигин болгаш райполарның белет-кел контораарынын ажалдакчылары ноғу болгаш аят чмыр ажаадал буюр организастап шыдаван.

Картофель болгаш ногаалар ажаап алымышкыны уламдыктаргын хүн бур-дугу дудуттуң чидиргелеринге чедирер. Колхозтарын болгаш совхозтарын удуруткучулары, тускай эртемнигерин, буюрун эргелекчигин, белеткел органнынын ажалдакчылары өстүрүп алган дудуттуң салым-чөлу дык шийткени салгып салыр, ногааларын, картофельдин шийрелг болгаш ажал чөвкө ажаап алыр, оларын эки шимнарыг шыггап черлерге уруп алыр дээп бугу хемчегин алыр ужураут.

Чарыштың тиленчилери

Төрөз чуртка тараа күрүнө шыгамырына бөзүн 43 муң пуд тараа, хун буро оон тонна тараа күрүнениң тараа хүлөп алыр пунктларыныче кирип турар. Ажылды эки шынарлыг организастаан, тараа дээп демселде ажаадал турар киж и бурунун ажыга харымсалганы бедилер дээп кол-хозтун партия организацины болгаш колхоз баштаар чери шийтерил хемчегелерин алган. Социалист чарыштың түңдөлөрүн үндүрүп, мурак-

чыныде Ленин аттыг колхоз — 46000, «Тивеле» — 44700, «Кызыл туш» — 33060 пуд тарааны күрүнөге кырген.

Каа-Хем районун «Коммунисте орук» көдээ ажал-агыг эргелекчел хун буро оон тонна тараа күрүнениң тараа хүлөп алыр пунктларыныче кирип турар. Ажылды эки шынарлыг организастаан, тараа дээп демселде ажаадал турар киж и бурунун ажыга харымсалганы бедилер дээп кол-хозтун партия организацины болгаш колхоз баштаар чери шийтерил хемчегелерин алган. Социалист чарыштың түңдөлөрүн үндүрүп, мурак-

чылары шийдин турар. Тараа ажаап алымышкыны дүргөн темпизг чоруп келген Комбайнер В. Логинов, М. Саидара, И. Изын, А. Егоров олар эки ажалы дээп каш улаа мактал-шаңдалга четкенир.

ЧУРУКТА: колхозтун № 2 бригаданың шаңында.

Фото Г. СИРОТИНИН.

Улуг Октябрьның 46 чыл оюнга уткуштур

Бугу улустун байырламы — Улуг Октябрьнын 46 чыл оон совет улус күш-ажылга улуг чедикшинер-биле улутуп ап турар. Донбасстың бол-гаш Кузбасстын шахтерлары, Урал-ды болгаш Сибириниң металлурга-тары, машина тургузкучулары, пест-таавычлар, аш-чег кылчылары, туугулар буюрунга онаалдарын хуусаа бетинде күстөткенниң дуга-йын дымнадып турарлар.

Заполярияны дагылар байыр-лагга чедикшинин ужурамыр дээп белеткенип турарлар. Төс алып лд-нидан ажалы тыпкан одалганын бирги шөлөңун № 2 шахта эргеле-линиң демир орук шугунарныдан чоруткан. Бо даяры бөдөрү чедикши-ниниң дугайын рапорттап турар, «Воркутагы» комбинаттын ийги бөдүрүлгези-дир.

«Ростовгол» комбинаттын № 19—20 донеч шахтазынын дагы-лары үш кварталдарын планды хуусаазынын бетинде күстөткенер. Олар немеле кылдыр муң-муң тонна антрациттин тыпканнар.

Саткинскиниң металлургия комби-надынын коллективни хонута онаал-дазын 108 хуу күстөгөн. Планда ажал адалганын металл — Октябрь ба-йырларына бедик-тир. Күш-ажыл-

дык шалыпчылары, улуг дагылар даштар Атомин болгаш Рыбенко наң эзилдирерин рекордуң чедип ал-ганар. Сентябрьда олар хонута чы-дурлууге графини ажалы кылып ту-рарлар.

Станон бурзүңгө — эң не бөдөрү-чүлүг чорукту, чангыс грами хөвч бурзүңгү — пест-таавы мылдыр. Ине-шаманын ийги пест-аргылга фабри-казынын пест-таавычы Людмила Пустынникова шак ындыг ийгири-биле Иванов областын пест-таавыч-ларына ийгириг үндүргөн. Оон участканда бугу аргыччылар дерия-гелерин буюрукчулуктун талазы-биле чеди чылаан сөлүгү чылымын онаалганыны үнгөн.

Нара далайын «Алексин» танкер-ин капитаны эш Коломийцев оыл-ды мурнуу чарымын чарымын-га судно команданынын баштайгы чедикшинериниң дугайын дында-дып турар.

Бугурусланын нефтичилери, Бо-ровлянын ыш-ажыл-агыг чериниң Алтай крайны ыш нежикчилери, Оренбургтун, Сыктывкарнын туугу-жулары болгаш өскө-да хөй-хөй кол-лективтер өктөбөр мурнуу чарымын чарымынга күш-ажылчы чедикши-нериниң дугайын рапорттап турар-лар.

Бо хүнерде бистин республика-выстын шөдөрлеринге кужениши-нин ажал-иш хайныгып турар. Тараа культуруларын ажаап алымышкыны уламчылашыман. Картофель ка-зымышкыны, капустаны, морков-туң, редьканы, столовая свеклазын-ды болгаш өскө-да ногааларны ажаап алымышкыны изиг-тулак чо-руп турар. Колхозтарнын болгаш сов-хозтарнын ажал-ишчилери СЭКП ТБ-нин пленумнарынын шийтерил-дерин амдыралга боттадырып-шаван, дудутту чоруту үеинде ажаап алыр, Төрөз чуртка хөй аш-чегин бөдөр даяп улуг кужениши-биле ажаадал турарлар. Чонун аш-чеге тергелекчиге картофель болгаш ногаалар хөй черин төдөр турар.

Ынчалза-даа картофель казымышкыны республикада дыка четпес чо-руп турар. Барын-Хемчик, Улуг-Хем райондарынын ажал-агылары картофельди ажаап алымышкыныче мычгага чедир эгелеп кирбөзүнөр. Оларнын чүчү манат турары бил-динмес. «Межегей» совхоз 388 гек-тар картофельдин чүге 20 аажыг хузуун казып алган. Ол оожум тем-пин ул совхозтун дирекциязынын болгаш тускай эртемнигериниң организа-кчы эвез ажалы-биле тайдырылар апар.

«Межегей», «Тивеле», «Кас-Тей» совхозтарын болгаш дуржула станцияларын картофелин казырып-кызылтур. Олар 450 аажыг гектар картофельди казып бөзүн хузузөгөн. Ол эки эгелеши-лир. Ынчалза-даа картофель бөдөрүгө, ал-бан черлеринин коллективтерге чугула кампанияга эки дуза-

жып турарын демдеглээр херек. Рес-публика прокуратуразынын, Дээди судтуң, Күртөлдөл чериниң, «Шың», «Коммунисте куш-ажыл» дээп солуулар редакцияларынын, кеш азымышкы эмгелегиниң кол-лективтери боттарыны онаашкан черлериниң картофелин хамгыты мурун казып, а казып картофелин Кызылда өккөп дужаганаар.

Кызылдын буюрду болгаш ал-бан черлериниң картофель дээр деп онаалда алган 75 коллективтери ол ажалды бо хүнерде ыламыла күстөткөн турар ужурут. Ам-даа 20 организациялар онаашкан карто-фельдин партия, профивидел болгаш комсомол организациялары, коллек-тивтерин удуруткучулары дузааш-шып дээп колхозтарын болгаш совхозтарын картофелин дүргөн казырын база чогуур черле-рини өөрүтүп чедирип бөзүн соң-гаардымышкыны чокка организаста-ар чугула. Картофель казымышкыны соңгаардып чылыры — картофельди соока доңуруп каар дээп, чон-ун мурунга кем-буруулу херекти кылдыр дээп ол боуар.

Кызылдын чамдык организация-

ли чөвкө чаа «1963 чылдын дү-жүдүн картофель болгаш ногаалар белеткенин чоруп турарын дугайында» доктаа үндүргөн. Рес-публикада картофель болгаш нога-алар белеткени дыка оожум чоруп турарын ол доктаада демдеглэн.

Чамдык парткомнар, райкусокнар, белеткел органыры, колхозтарын, совхозтарын директорлары, кээдө ажал-агынын тускай эртемнигер бо чугула кампанияны ала-чалаар-ламышкынын агымын киргелг. Картофельдин, ногааларын ажаап алымышкында, белеткенинде жоху-дашкын-биле өштежиң, ийги чеге-нин хөдө кылдыр көрүп турарлар.

Картофель белеткени сентябрь-нын 20-ге чедир, капуста болгаш өскө-да ногаалар белеткени октябрь-нын 1-ге чедир дооскан турары партия, совет органырына, ажал-агылары болгаш белеткел органи-зациянын удуруткучулары СЭКП обкомунун буюру болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүл

Эки кижилер дугайында

Чонга хүндүткелдиг

Мен калым кончуг-ла багай турган; чүрөм хоочурар ааранын...

бодарымга, Раиса Александровна аарымга төдөрдүп билдирген...

Мен чоокта чаа Раиса Александровнанын худуап алдым...

Манас келиримини мурнуу чарымда, Токута турган, бу эмчи...

Оң эки ажалымны дугайында база бир херечи бо, оң худуап...

Чонун калым дөөн минчаар аксеткилдиг амылап турарларга...

Раиса Александровна мени эмчен эгелдөөн ол Шинчин-шанчин, таар...

26 ДУГААРЛЫГ КВАРТАЛ

РЕПОРТАЖ

Эртеңгиңиң 8 шак арай-ла четке...

Оларын ажал-жиги соуургап айтыра бердик:

Инда-мында белип үгүлөп 3-4 кат корпустарың чекезин са...

— Мында кыжыны бригаданы амылап турар ирги?

Баштайгы ийи калым доопун, үшкү калым салып эгелөөн улут...

— Бистий бригадалык ийи эгелчеге амылап турар. Бу ирги эгелчеге...

Кудур мага боттук анык ар краносидиктиң тааламчыче көрүп, командалык араак чугаалай-дыр:

А. Погореловтун бригаданы 4-кү корпустун туугуна амылап турар. Бригада «Кызыл туугуну» база...

Башкынын мергежил

Тес-Хем районунд Кунгуртук 8 чм школасынын башкысы Елизавета Да...

Арестий Михайловичтин баштаан бригадалык ийи ажал-жиги мурнакы дашчыларынын бирөөсү Сергей Сарыгларын эскериң калым.

Башкынын мергежил

Эртең өөрдилге чылымда дөрткү классыларынын өөрдилге-кыжылдыгы...

Башкынын мергежил

Ажыл-ишчи, найрадыгы коллективтер бо хүнерде 19, 17, 6 дугаар корпустарынын туугуна амылап турар.

Башкынын мергежил

Е. Даваа ада-иелер-биле үргүлчү харылажып, ыланга өшкөк өөрдилдиги өөреникчилерге үргүлчү дуалап турар.

Башкынын мергежил

Николай Васильевич Виноградовтун баштаан шак бо коллективте магалык ийи кижилер бар. Виктор Магда...

Коллективте макталдыг кижилерниң бирээзи

Бжи бодунун ынак ажалында көздө күзөлдиг, апаа эки ажал-даар...

Коллективте макталдыг кижилерниң бирээзи

Эш Петро чүлө ошаан-аш ажалындагы эки эвес, аарын хей-ниитиниң ажалындагы...

Коллективте макталдыг кижилерниң бирээзи

Кижилерниң төгүлүгүнүн бүт-ле үе-шагаларында чогаалчы кижиге улуу роль...

Б.МУСКЕ, Току районунд «Совет Тыва» колхоз.

И. ТОРКУ.

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Б. Фединин чогаалааны болза: «Эстетикалык таламдык болган калым...

Байдаларыны аас-кежик бооп калыршапкан айтуу чогаалчылар Ленинград шуугааны болза...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чонун сагыш-бодолдору-биле болган эрге-ажытар-биле куртап чорур...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

«Чогаалчыларын мундыг ав-авторитеттиг худуалына «Бо шак романын айтыргалары» дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

«Чогаалчыларын мундыг ав-авторитеттиг худуалына «Бо шак романын айтыргалары» дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

«Чогаалчыларын мундыг ав-авторитеттиг худуалына «Бо шак романын айтыргалары» дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Кижилерниң төгүлүгүнүн бүт-ле үе-шагаларында чогаалчы кижиге улуу роль...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

«Чогаалчыларын мундыг ав-авторитеттиг худуалына «Бо шак романын айтыргалары» дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Чогаалчынын бедик хүлээлгези

«Чогаалчыларын мундыг ав-авторитеттиг худуалына «Бо шак романын айтыргалары» дөөн...

Новгород областың «Вибити» совхозу кукурузаның чагай дуджу-биле алдаржыл турар. Ында гектар черден 600-650 центнер...

Радио орта дыңналбастады

Бир-даа хүн радио дыңнабаса, чүгө болушунуңар, чаа медөөр бидинмей...

зы ол. Радио точталарын, оң шайгө улазыннардын өдө кылдып, үнүң дыңнагыр кылдыр дүргөн септөөри...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Бээ-Хем районунд Бүрен-Бай-Хаак школасынын дөрткү классы...

Чогаалчыларын Ленинград шуугааны болза амылап турар. Бу ирги эгелчеге...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

Уруглар чүгө өөрөнмей турарың?

Чогаалчыларын Европада каттыжылма башкама болган дайыга улуу уластарын аразында культуру харылажыларын калбартыр дөөн...

И. ГОЛИК.

ӨННУКТЕРНИҢ ОЧЕРКТЕРИНДЕН

Саанчы-депутат

Беруен демин эриңде аалды кыдында өтө чайгы хунуң кежээ...

Б. ЧОЙЖИЛЖАВ, моол журналист.

Чы жалгаарар болза, инек өзөөш сүт бээр — деп, өстөрни Делгерцөг...

Мунакчы саанчылар Хомбодай болгон Цеведма оларның дуржууга...

Ботунун дыйнап, билген бүгү-ле ажыкты, чаа чүвени ол ботунга...

Эргим аштер, бистин бригадына ыштык тургустунган дээр ам каш-ла...

«Родина-52» деп радиоинженерлик ажилдашылар. МАР-нын Улустун...

«1962 чылда ол ботунун саар инектеринин бирөөсүнөн-не ортумаа...

«Хамкы укжү кижиниң узуунда өвөс. Бир өвөс ажылга мына-ла, чүт...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

Делгерцөг 1962 чылда саар инектеринин бирөөсүнөн-не 900 литр сүтү саар хулазгени алган. Ол хулазгени Делгерцөг чедижик...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

Шагдарсүрөн чугаалап дооскаш, Керулен демин соугу талакы эриңде...

Былза кажазынын иштин болгаш сери адааның өдөк-бөгүн аштап аргы...

Частын адак айынын бир кежээ-инде Шагдарсүрөнниң бригаданын кектигүнери ажыл соонда...

Өгүн иштин эдил-чазан, көрүштү-даа аажок Делгерцөг чыл дургууда...

Шагдарсүрөн акый өгүн дөрүн-де хундуккедиг черинге олуруп алган, бригаданын кектигүнерине...

«Эргим аштер, бистин бригадына ыштык тургустунган дээр ам каш-ла коңаш түш чыл болуп.

«Родина-52» деп радиоинженерлик ажилдашылар. МАР-нын Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«1962 чылда ол ботунун саар инектеринин бирөөсүнөн-не ортумаа...

«Хамкы укжү кижиниң узуунда өвөс. Бир өвөс ажылга мына-ла, чүт...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

Шагдарсүрөн чугаалап дооскаш, Керулен демин соугу талакы эриңде...

Былза кажазынын иштин болгаш сери адааның өдөк-бөгүн аштап аргы...

Частын адак айынын бир кежээ-инде Шагдарсүрөнниң бригаданын кектигүнери ажыл соонда...

Өгүн иштин эдил-чазан, көрүштү-даа аажок Делгерцөг чыл дургууда...

Шагдарсүрөн акый өгүн дөрүн-де хундуккедиг черинге олуруп алган, бригаданын кектигүнерине...

«Эргим аштер, бистин бригадына ыштык тургустунган дээр ам каш-ла коңаш түш чыл болуп.

«Родина-52» деп радиоинженерлик ажилдашылар. МАР-нын Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«1962 чылда ол ботунун саар инектеринин бирөөсүнөн-не ортумаа...

«Хамкы укжү кижиниң узуунда өвөс. Бир өвөс ажылга мына-ла, чүт...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

Делгерцөг эм чүлө саанчы өвөс, а республиканың Улустун Улуг Хуралынын депуаты болуп, күрүне...

«Бир инекти канчап, ийи-үш бынаалар эеп турар чүвөл? — деп айтырды-тур.

«Ийнстер» диир ийни, бистин саанчылык Делгерцөгнин бынаалары-дыр — деп, Шагдарсүрөн чоора...

Бир чыл артык соонда Делгерцөг бынаалары чагымшыр өмнөрүн ол баштай чорудуп, уузг чеди...

ТЕЛЕГРАФ МЕДЭЭЛЕР, ДАМЧЫАЫП ТУР

Москва Керээзинге ат салыры үргүлчүлөп турар

Агаарга, космос делегеминге болгаш суг адааның адролот төлөстүн шенелдерин...

Чөптүг негелдени деткээн

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамның инфорация агентствесинин дыйнадыл турары...

Колонизаторлар хензиг-ле чүведен туттунуп турар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Мурнуу Родения байдалын дугайында айтырганын...

Вьетнам талазы-беле дугуржулганы база катал үрээ

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамның инфорация агентствесинин дыйнадыл турары...

Өннүктер бир дугар ужурашкан

СОФИЯ. (СЭТА). Совет космонавт Валентина Терешкова...

Деришкиннер Скоплеже чоруп турар

СВЕРДЛОВСК. (СЭТА-ның көр). Чер шимчээсининден кычгандан ингелсан хоорай Скопледе...

Чоо кино «Дүнени базымнар»

Ала-чурттуң дайымынын үезинде Каунас хоорайга немес-фашисттер элекчилерге...

Консерваторларның ат-алдары баксырап турар

ЛОНДОН. (СЭТА). Англичаннарның 50 хуузу лейбористерниң талазында туралы...

Франкога ажыглал кылдыр

ПАРИЖ. (СЭТА). Болдуунда-ла чурттуң мурнуу чүтүгө болгаш Парижде чуршап турар испан антифашистерни...

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл Шетиния — Кравченко кудумчузу, бажын № 3. Телефоннары: Редакторлар: Редколлегия 24 — 63...

НГОДИНЬДЬЕМЧИ БӨЛҮККЕ УДУР

Мурнуу Вьетнам. Игнотильдеми бөлүк улуска ууру дайынын чорудуп, диктаторжу болгаш фашисттер...

Республикага АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Бүгүн республикага бүрөгү хүн болуп, чамдык чердерге чашкын болгаш хар чаар...

КИНОТЕАТРАЛА

«НАВЫРАЛ»: «Байылыгы өгө-бугалар» 10, 12, «Улуг Марузо» 2, «Чазыгга чедир ийи базым» 4, 6, 8, 10 шактарда...